УДК 378

ПОПУЛЯРНІ ТЕХНІКИ ПЛАГІАТУ ТА ЇХ ВИЯВЛЕННЯ

Є. Ольшевський, група МЕ-23
Науковий керівник: ***Т. Немченко,*** канд. екон. наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет

В усіх сферах, починаючи від науки та закінчуючи літературою, плагіат порушує основи академічної та творчої інтегритету. Іноді це навіть вважається кримінальним порушенням. Захист від цього явища вимагає розуміння різних технік плагіату та ефективних методів їх виявлення. Виявлення плагіату стає складною задачею в умовах широкого доступу до інформації. Проте, на щастя, існують різні методи, що допомагають виявити некоректні запозичення у тексті. Від використання антиплагіатних програм до аналізу стилю письма та перевірки посилань, ці методи грають важливу роль у збереженні академічної чесності та захисті від плагіату. Доречним вважаємо розглянути популярні техніки плагіату для розуміння їх класифікації.

Зважаючи на популярність цієї проблеми в сучасному світі, метою даного дослідження є розгляд різних технік плагіату та методів їх виявлення. Плагіат стає все більш актуальною проблемою у різних галузях, включаючи науку, освіту, літературу та журналістику. Основні техніки плагіату включають дослівне копіювання, парафразування, прихований плагіат та мозаїку, які часто використовуються з метою викрадення чужих ідей та текстів без належного визнання джерела [1].

Дослівне копіювання, як одна з найпоширеніших форм плагіату, полягає у беззмінному копіюванні тексту з джерела, не надаючи жодних посилань або вказівок на це джерело. Парафразування, у свою чергу, використовується для переформулювання тексту таким чином, щоб зберегти його суть, але при цьому уникнути прямого копіювання. Прихований плагіат виникає, коли автор використовує ідеї або матеріали інших, але не надає належного визнання джерела, що може бути важко виявити. Нарешті, мозаїка включає в себе складання тексту з фрагментів різних джерел, що ускладнює виявлення плагіату через розподілення винних фрагментів у тексті.

Визначення академічної доброчесності подано у ст. 42 Закону «Про освіту», де висвітлено, що мається власне під дотриманням академічної доброчесності, які види порушень існують. Так, «Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [2].

Плагіат можна класифікувати за певними категоріями, зокрема: процес точного копіювання без внесення змін (Copy & Paste), а також без відповідного бібліографічного цитування запозичених елементів; копіювання із внесенням змінам у мовну, лексичну і технологічну складову, що як правило передбачає перестановку слів, заміну символів, цифр); копіювання стилю викладення; дублювання перекладу з іншої мови; привласнення ідеї, тощо.

Техніки виявлення плагіату включають в себе різні методи та інструменти, спрямовані на виявлення незаконного використання ідей, текстів або матеріалів інших авторів без належного визнання джерела.

Антиплагіатні програми, такі як Turnitin, Plagscan та Grammarly, це спеціальні інструменти, призначені для автоматичної перевірки текстів на наявність плагіату. Вони працюють шляхом порівняння тексту з великою базою даних, яка включає наукові статті, книги, веб-сторінки та інші джерела інформації. Ці програми аналізують структуру тексту та

виявляють схожість із вже існуючими матеріалами, що допомагає виявити підозрілий контент і надати звіт про можливий плагіат.

Аналіз стилю письма - це метод виявлення плагіату, який ґрунтується на порівнянні стилів написання текстів між різними авторами. Цей метод шукає суттєві відмінності або схожості у використанні слів, фраз та синтаксичних конструкцій. Зазвичай для цього використовуються спеціалізовані програми або аналітичні інструменти, які аналізують текст на основі різних параметрів, таких як довжина речень, частота вживання певних слів чи конструкцій речень.

Академічна доброчесність є фундаментальним принципом, який вимагає від науковців дотримуватися найвищих етичних стандартів у процесі проведення досліджень. Вона тісно пов'язана з уникненням плагіату, що є неправомірною поведінкою і порушенням норм моралі. Плагіат є прямим порушенням принципів академічної доброчесності, оскільки передбачає привласнення чужих ідей чи робіт без належного посилання на джерело. З метою забезпечення дотримання академічної доброчесності в Україні створено відповідне нормативно-правове середовище, яке регулює принципи, норми та процедури, які повинні підтримувати наукову спільноту. Ключовими документами в цій сфері є: Закон України "Про освіту", Закон України "Про вищу освіту", Закон України "Про авторське право та суміжні права", а також проект закону "Про академічну доброчесність", розроблений Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, який має на меті комплексно регулювати питання академічної доброчесності в Україні [3].

Безумовно, чужі думки обов’язково використовують у роботі, але вони повинні: мати покликання на автора та бути правильно оформлені; бути доречними, з аргументованою доцільністю використання саме цих авторів та підходів у роботі. У той же час застосування ідеї, сюжету, теми якої-небудь іншої роботи, вираженої в іншій формі, не визнається плагіатом, оскільки в цьому випадку автори можуть прийти до різних висновків [4].

Дотримання вимог щодо належного цитування та посилання на використані джерела є невід’ємною складовою академічної доброчесності. Обов'язковим є наведення списку використаних літературних джерел після висновків до тексту роботи. Крім того, необхідно забезпечити коректне оформлення посилань як на прямі цитати, так і на непряме цитування – переказ чи викладення думок інших авторів власними словами. Посилання на джерела мають бути наведені також при огляді загальних тенденцій наукових досліджень, зазначених фактичних даних та результатів попередніх досліджень.

Отже, боротьба з плагіатом у наукових роботах є тривалим і трудомістким процесом. Плагіат є серйозною проблемою, яка потребує пильної уваги та вдосконалення методів його виявлення, а розуміння різних технік плагіату та використання відповідних засобів його виявлення є запорукою забезпечення авторської чесності та інтелектуальної доброчесності в будь-якій галузі.

Список літератури

1. Рижко О. М. Результати цільового опитування "плагіат як порушення академічної доброчесності". 2022. № 4. С. 108-112

2. Про освіту: Закон України від 5 вер. 2017 р. № 2145-VIII.URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text

3. Городжа Л. В. Видавнича політика журналу "Технічна електродинаміка" - це дотримання принципів академічної доброчесності. Технічна електродинаміка. 2021. № 3. С. 83-90.

4. Що студентам потрібно знати про плагіат? Академічна доброчесність. URL: https://integrity.kpnu.edu.ua/2020/04/01/shcho-studentam-potribno-znaty-pro-plahiat/